

3 / 2001 IRIZPENA

Gizarterapen-txekearen metodologia erabiltzen duten prestakuntza-estrategien bitartez lanik gabeko pertsonak laneratzeko aukerak hobetzea lortu gura duten proiektuak garatzeko laguntzak araupetu dituen Dekretuaren Proiektuari buruzkoa

Bilbo, 2001eko urtarrilaren 31a

I.- AURREKARIAK

Azaroaren 17an sartu zen Euskadiko Ekonomia eta Gizarte-Arazoetarako Batzordearengana Justizi, Lan eta Gizarte Segurantzaren Sailaren idazkia. Idazki horren bitartez, gizarterapen-txekearen metodologia erabiltzen duten prestakuntza-estrategien bitartez lanik gabeko pertsonak laneratzeko aukerak hobetzea lortu gura duten proiektuak garatzeko laguntzak araupetu dituen Dekretuaren Proiektuari buruzko txostena eskatu zion Sailak Batzordeari. Hori guztia egin zen Euskadiko Ekonomia eta Gizarte-Arazoetarako Batzordearen ekainaren 27ko 9/1997 Legearen 3.1.a artikuluan ezarritakoaren arabera.

Aipatutako Dekretu Proiektuaren jatorria da Eusko Jaurlaritzaren, EHAeko Foru Aldundien eta EUDEL Euskal Udalerri Elkartearen artean 2000ko maiatzaren 26an sinaturiko Enplegurako 2000-2003 Erakundearteko Plana. Plan hori Eusko Legebiltzarraren Lanaren eta Gizarte Arazoen Batzordeari jakinarazi zitzaion eta batzorde horrek 2000ko ekainaren 22an eztabaidatu zuen. Bertan aurreikusi edo ezarri zen prestakuntza-ekintzak kudeatzeko era berriak (ezberdinak edo osagarriak) garatuko zirela (esate baterako, Orientazio Zentroak banaturiko gizarterapen-txekeak). Prestakuntza-ekintzok finantzatzeko eskatu zaie Eusko Jaurlaritzari edo Foru Aldundiei.

Berehala bidali zitzaion Dekretu Proiektuaren kopia Batzordearen Osoko Bilkurako kide guztiei, egokiesten zituzten proposamen eta iritziak bidal zitzaion eta berauek Batzorde Iraunkor edo Lan Batzorde egokiari eskualdatzeko, Euskadiko Ekonomia eta Gizarte-Arazoetarako Batzordearen Ibilera Araudian ezarritakoaren arabera.

2000ko abenduaren 20an lan-bilkuran bildu zen Gizarte Garatzeko Batzordea. Batzorde horrek Irizpen-proposamena egin zuen eta Osoko Bilkurari bidali zion ones zezan. Osoko Bilkurak, 2001eko urtarrilaren 31ko bere bileran, hura onestea erabaki zuen.

II.- EDUKIA

Gizarterapen-txekearen metodologia erabiltzen duten prestakuntza-estrategien bitartez lanik gabeko pertsonak laneratzeko aukerak hobetzea lortu gura duten proiektuak garatzeko laguntzak araupetu dituen Dekretuaren Proiektuaren testuak honakook ditu osagai: hitzaurrea, 22 artikulua, Xedapen Gehigarri Bakarra, bi Xedapen Iragankor eta hiru Azken Xedapen.

Hitzaurrea:

Hitzaurrean adierazita dagoenez, Enplegurako 2000-2003 Erakundearteko Planak, Eusko Jaurlaritzaren Gobernu Kontseiluak, Arabako, Bizkaiko eta Gipuzkoako Foru Aldundietako Diputatuen Kontseiluak eta EUDEL Euskal Udalerri Elkartearen Batzorde Betearazleak 2000ko maiatzaren 23an onetsi eta erakundeok gara eta aplikatu dadin 2000ko maiatzaren 26an sinatuak, enpleguaren aldeko politika aktiboak dituen nazioarteko lanbidetza eta koordinazioaren oinarri. Horretarako, langabezia dauden pertsonen laneratzeko laguntza-espereziak bultzatu gura dira udaletan.

Gizarterapen-txekea kudeaketa-tresna da. Hori baliatuta, azken pertsona onuradun bati aurrekontu-gastu bat adjudikatuz (hori aktibatzen doa gizarteratzeko zerbitzuak –orientazioa, informazioa, prestakuntza, lan-espereziak– kontsumitzen

doazen neurrian), eredu batzuetarantz aurrera egin daiteke. Ereduotan pertsona langabetuek beren gizarteratzeko bidea garatzeko erantzukizun eta autonomia handiagoa hartzen dute. Izan ere, horrela:

- Agerian utzi ahal da pertsona langabetuak hitzartutako gizarterabidea, enplegurako orientazio-zerbitzuek egindako diagnostikotik abiatuta.
- Pertsona bat orienta daiteke beraren lanerapen-beharrizanei erantzun ahal dieten prestakuntza-alternatibei begira.
- Pertsona interesatuak askatasunez aukeratutako prestakuntza finantzatzea dago.
- Proposatutako bidea betetzeko mailaren eta haren lanerapenari begirako arrakasta mailaren jarraipena egin daiteke.

Honakook egotea da hura garatzeko beharrezkoa:

- Erakunde sustatzailea (Herri Administrazioa), gizarterapen-txekeen saltzailea eta zerbitzu-hornitzaileak diren erakundeak homologatzen dituen dena.
- Laneratzeko bidean dagoen pertsona langabea.
- Gizarteratzeko zerbitzuen hornitzailea den erakundea.

Xedapen Atala:

1. artikuluan zehaztuta dago Legearen xedea: Eusko Jaurlaritzaren Justizi, Lan eta Gizarte Segurantza Sailak gizarterapen-txekearen metodologia erabiltzen duten prestakuntza-estrategien bitartez lanik gabeko pertsonak laneratzeko aukerak hobetzea lortu gura duten proiektuak garatzeko ematen dituen laguntzak araupetzea.

2. artikuluan adierazita dagoenez, dekretu honetan araupeturiko laguntzen erakunde onuradunak EHAEko hiru Foru Aldundiak dira.

3. artikuluan ezarrita dagoenez, lagundu ahal zaien proiektuak ditugu prestakuntza-esperientziak, baldin eta esperientziotan sartuta badago prestakuntza-jardueretan askatasunez erabiltzeko gizarterapen-txekeak luzatzea, eta haien erakunde homologatuek egiten badituzte. Lagundu ahal izateko, 76/2000 Dekretuak araupeturik dauden enplegurako orientazio-zerbitzuek diagnostikaturiko gizarterapen-beharrizanei erantzun behar diete. **4. artikuluan** aipatuta dagoenarekin bat etorririk, gizarterapen-txekeak pertsona langabeek hartuko dituzte.

5. artikuluan zehaztuta dago nondik datozen dekretu honen xedea betetzeko ekonomi baliabideak, emateko mugak eta Erakunde onuradunen arteko banaketa. **6. artikuluan** ezarrita dagoenarekin bat etorririk, diru-laguntza publikoen gaiko betebeharrak bete behar dira.

7. artikuluan ezarrita dagoenez, Lurralde Historiko bakoitzeko proiektu bakarrari lagunduko zaio, gehienez, diruz; eta bertan adierazita daude laguntzak adjudikatzeko irizpideak. **8. artikuluan** araupeturik daude diru-laguntza zenbatekotzeko irizpideak.

9. artikuluan adierazita daude laguntzoi heltzeko eskabideak aurkeztu behar zaizkion saila eta eskabidearekin batera aurkeztu beharreko manuzko agiriak.

10. artikuluan aipatuta dago nola konpondu behar diren eskabidearen akatsak. **11. artikuluan** adierazita dagoenez, Enplegu eta Trebakuntza Zuzendaritzak kudeatuko ditu laguntzak, beraien ebazpena, epeak, errekurtsioak eta publizitate-prozedura. **12. artikuluan** ezarrita dago diru-laguntzarako eskabideak ebazteko epea.

13. artikuluan zehaztuta dago laguntzak emateko ebazpenaren edukia. **14. artikuluan** aipatuta dago nola ordaindu eta justifikatu behar den diru-laguntza. **15. artikuluan** adierazita dago noiz hasiko den betearazten proiektua eta hori betearazteko zenbateko epea dagoen.

16. artikuluan ezarrita daude erakunde onuradunen betebeharrak. **17. artikuluan** adierazita dago zer gertatzen den laguntzok helburu bereko beste laguntza batzuekin bateratzen badira.

18. artikuluan zehaztuta dagoenez, Eusko Jaurlaritzaren Justizi, Lan eta Gizarte Segurantza Sailaren eta dagokion Foru Aldundiaren arteko alde bitako batzordeak eratuko dira diruz lagundutako ekintzen jarraipena egiteko jarduketak burutzeko.

19. artikuluan adierazita dago zein kasutan aldarazi ahalko den laguntza emateko ebazpena. **20. artikuluan** ezarrita dago zein kasutan galduko den diru-laguntzarako eskubidea. **19. artikuluan** araupetuta dago jasotako kopuruak itzultzeko prozedura.

Xedapen Gehigarri Bakarrean aipaturikoarekin bat etorririk, Egailan, S.A. Sozietate Publikoak diruz lagundutako ekintzak ebaluatzeko jarduketak burutu ahalko ditu.

Lehenengo Xedapen Iragankorrean zehaztuta dago aurtengo eskabideak aurkezteko epea. Eta **Bigarren Xedapen Iragankorrean** ezarritakoarekin bat etorririk, dekretu honen xedea betetzeko ekonomi baliabideen gehieneko zenbatekoa, 2000koa, 50.000.000 pezeta / 300.506,05 eurokoa da.

Lehenengo Azken Xedapenean adierazita dago dekretu honen ordezkotza araubidea. **Bigarren Azken Xedapenak** Justizi, Lan eta Gizarte Segurantza sailburuari ahalmena eman dio dekretu hau garatzeko eta betearazteko beharrezkoak diren xedapenak har ditzan.

Hirugarren Azken Xedapenean adierazita dago deialdi honen kontra errekurtsua jartzeko bidea. Azkenik, **Laugarren Azken Xedapenean** ezarritakoarekin bat etorririk, Legea berau Euskal Herriko Agintaritzaren Aldizkarian argitaratzen den egunaren biharamunean jarriko da indarrean.

III.- OHARBIDEAK

Lehenik, uste dugu ezen dekretu-proiektu honetan nagusi den ideia egokia dela. Izan ere, pertsona langabeei honakoa ahalbidetzen die:

- Lan-merkaturatzea erraz diezaieketen prestakuntza-alternatibak ezagutzea.
- Egokiesten dituzten prestakuntza aukerak aukeratzea.
- Prestakuntza hori finantzatuta egon dadin eta kosturik ekar ez diezaien.
- Beren lanerapena kudeatzea, nahi dituzten prestakuntza-ikastaroak eginez eta ikastaroen ibilbidea zehaztuz.

Hitzaurretik ondoriozta daitekeenez, sistema honetako laguntzak lanik ez duten pertsonentzakoak dira. Hala ere, praktikan ikusi dugu ezen Dekretuko artikulua dekretu honetan aipaturik dauden laguntzak hartzen dituzten foru erakundeei orientatuago bide daudela. Gure ustez, artikuluen orientazio hori dela eta, hitzurrean aipaturik dagoen banakako ekimena zelanbait nahastuta dago. Izan ere, norberaren ekimenaren eragina txikiagotzen da. Egin-eginean, dagokion Aldundiak eskatzen ditu laguntzak, eta horrek neurri handi batean prozesua "erakundekotzen du".

Izan ere, gure ustez, gizarterapen-txekea pertsona langabetuak enplegurako prestatzeko kudeabide eraberritzailerik, eragingarri eta egokia da eta, neurri handi batean, haiei laneratzen lagun diezaike. Baina beraren potentzialtasuna dekretu honetan ezartzen diren baldintzek murriztuta dago neurri handi batean. Egin-eginean ere, baldintzok direla bide, Foru Aldundiek bakarrik aurkez ditzakete proiektuak, Lurralde Historiko bakoitzeko proiektu bat. Horrela, era berean ezarrita dagoenez, "gizarterapen-txekeen bitartez atzi daitezkeen prestakuntza-zerbitzuak beharrezko proiektua garatzen duen Foru Aldundiak horretarako *homologaturiko* erakundeek egin beharko dituzte". Alde batera utzi da Autonomia Erkidegoan aintzatetsirik dagoen prestakuntza-egitura (Lanbide Heziketako eta Heziketa Okupazionalako Zentro Babestuak araupeturik

dituen uztailaren 28ko 157/2000 Dekretuan finkatuta dagoen bezala). Beste homologazio-beharkizun bat ezarri da, oraingoan Foru Aldundien leihatilan, behar ez den eta erredundantea den beharkizuna.

Beste alde batetik, laguntzak langabetuak jasotako prestakuntzaren kosturakoak bakarrik dira eta ez da ezarri haren aldetik horren ordainez proba batzuk gainditzeko eskaerarik. Gainera, ez da horrelako pertsonak kontratatzeagatik beharkizun zehatz batzuk estaltzen dituen enplegatzailearentzako laguntzarik azaldu. Kontu hori kontutan hartu beharko litzateke.

Azkenik, aurreko irizpenetan adierazi dugun bezala, berriro ere erakundeen arteko isiltasun negatiboa ezarri da. Horrek are burokratizatzenago du prozesua, justifikaziorik gabe; izan ere, Eusko Jaurlaritzak jasoko duen espediente kopurua ez omen da oso handia izango.

Honakook ikusita, Euskadiko Ekonomia eta Gizarte-Arazoetarako Batzordeak Dekretu Proiektuaren artikuluei begira honako **Kontsideraziook** egitea egokietsi du:

Dekretu Proiektuaren 2. artikulua.

Euskadiko Ekonomia eta Gizarte-Arazoetarako Batzordearen ustez, artikulua honen izenburuak eta enuntziatuak halako nahasketa bat ekartzen du laguntzen hartzaileentzat eta sustatzaileentzat. Horregatik, uste dugu ezen komenigarria dela "erakunde onuradunak" terminoa aldatzea, baldin eta EHAEko hiru Foru Aldundiez ari bagara, eta, termino horren ordez, egokiena den "erakunde sustatzaileak" jartzea.

Dekretu Proiektuaren 3. artikulua.

Euskadiko Ekonomia eta Gizarte-Arazoetarako Batzordearen iritziz, beharrezkoa da dekretu-proiektuaren artikulua honetan "... beharrezko proiektua garatzen duen Foru Aldundiak horretarako homologaturiko erakundeek egin beharko dituzte" kendu eta horren ordez "... **lanbide heziketa eta heziketa okupazionalako zentro babestuek egin beharko dituzte**" jartzea. Izan ere, Autonomia Erkidegoan dagoen prestakuntza-egitura sustatu eta bultzatu behar da, Lanbide Heziketa eta Heziketa Okupazionalako Zentro Babestuak araupeturik dituen uztailaren 28ko 157/2000 Dekretuan ezarritakoarekin bat etorririk. Egin-eginean, esperientzia hori pertsona langabetuak enplegurako prestatu eta beraien laneratzeko aukera handiagotzeko markoan kokatuta dago.

Dekretu Proiektuaren 6. artikulua.

Euskadiko Ekonomia eta Gizarte-Arazoetarako Batzordeak uste du ezen artikulua honetan-zatian "**izaera bereko laguntzak edo diru-laguntzak**" kendu eta beronen ordez "**edonolako laguntzak edo diru-laguntzak**" jarri behar dela. Izan ere, ez dute beste laguntza publikorik jaso behar behar ez bezala jaso den edonolako diru-laguntza baten herri dirua itzuli beharra bete arte. Eta zehatzeko prozesurik badago, beharrezko ebazpena eman arte itxaron beharko da itzuli beharra dagoen jakiteko.

Dekretu Proiektuaren 7. artikulua.

Enplegurako 2000-2003ko Erakundearteko Planean bertan ezarrita dagoen bezala, enplegua hobetzea eta beste hainbat gauza lortzeko neurriak eta jarduketak bultzatu behar dira, eta pertsona langabetuei laneratzeko lagundu behar zaie, lan-merkatutzeko zailtasunik handienak dituzten taldeei bereziki. Talde horiek honakook dira: emakumeak, iraupen luzeko langabezia dauken pertsonak, gazteak, 45 urtetik gorakoak, gizarte laguntzak jasotzen dituztenak, minusbaliatuak,

gizarteak bazter ditzan arriskutan daudenak eta egoitza-baimendun etorkinak. Taldeotan bereziki kontutan hartuko da, besteak beste, aukera-berdintasunaren abiaburua.

Laneratzekeo zailtasun handi-handiak dituzten taldeak zehatz-mehatz deskribatuta daude; baina proiektuaren artikulua honetan, proiektuetarako laguntzak adjudikatzekeo irizpideak ezarrita dauden lekuan, orokorrean bakarrik aipatuta dago ezen kontutan hartu behar direla *"haiek enpleguaren ikuspuntutik sartuta dauden taldea eta laneratzekeo egin behar diren ahaleginak, haien prestakuntza-mentsaren arabera handiagoak edo txikiagoak direnak"*.

Uste dugu ezen aipamen hori nahikoa ez dela eta proiektuak baloratzeko talde horiek bereziki aipatu behar direla. Horregatik, Euskadiko Ekonomia eta Gizarte-Arazoetarako Batzordearen ustez, dekretu-proiektuaren artikulua honen 2. paragrafoko b) idatz-zatian agerian baloratu behar da nolako partaidetza duten enplegurako zailtasunik handienak dituzten taldeotako pertsonak proiektu horietan.

Dekretu Proiektuaren 12. artikulua.

Gure ustez, artikulua honetan ezarritako "isiltasun negatibo"aren aipamena ahal den neurrian baztertu behar da administrazio-praktikatik, isiltasun hori Administrazio Prozedurari buruzko Legean aipatuta badago ere eta erakundeen artekoa izanik ere. Administrazioaren aldetik "isiltasun negatibo"ra etengabe jotze horrek are burokratizatzenago du prozesua, Eusko Jauriaritzak bide horretatik jasoko duen espediente kopurua nonbait oso txikia delarik ere.

Dekretu Proiektuaren 18. artikulua.

Artikulu honetan ezarrita dagoenarekin bat etoririk, diruz lagundutako proiektuak behar bezala garatzea bermatzeko helburuz, alde bitako jarraipen-batzordeak eratuko dira. Batzordeotan parte hartuko dute bi pertsonak Justizi, Lan eta Gizarte Segurantzaren Sailaren ordezkari gisa eta beste bik dagokion Foru Aldundiaren ordezkari gisa. Osaera hori ezarri dela eta, bertatik baztertua daude gizarte agenteak, eta jarraipena Administrazioen gain erori da.

Euskadiko Ekonomia eta Gizarte-Arazoetarako Batzordeak uste du ezen hobe dela lan hori gizarte agenteak ordezkatuta dauden batzorde batek egitea. Izan ere, badago horrelako batzorde bat: Enplegu eta Prestakuntzarako Programei Jarraitzeko Batzordea. Batzorde hori, hiru alde (erakundeek eta enpresa-konfederazioek, federakunde sindikalek eta Administrazioak) osatua, abenduaren 22ko 17/1988 Legean eratu zen. Lege horren Lehenengo Xedapen Gehigarrian onetsi dira Euskadiko Autonomia Erkidegoaren 1989rako Aurrekontu Orokorrak.

IV.- ONDORIOAK

Euskadiko Ekonomia eta Gizarte-Arazoetarako Batzordearen ustez, egokia da gizarterapen-txekearen metodologia erabiltzen duten prestakuntza-estrategien bitartez lanik gabeko pertsonak laneratzekeo aukerak hobetzea lortu gura duten proiektuak garatzeko laguntzak araupetu dituen Dekretuaren Proiektua tramitatzea, kontsulta-organo honek egindako kontsiderazioekin.

Bilbon, 2001eko urtarrilaren 31an

OE. Burua
Rafael Puntonet del Río

Idazkari nagusia
Manuel Aranburu Olaetxea